מזכרת

משמחת נישואין

של

יהושע העשיל וחי' מושקא שיחיו
צייטלין

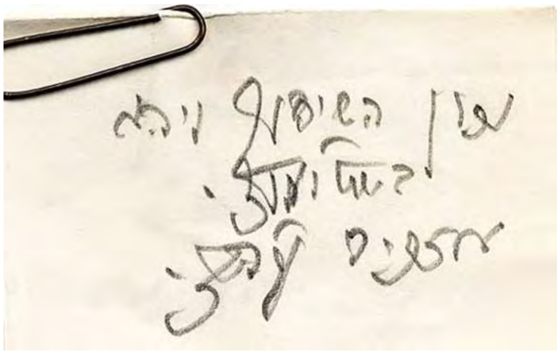

בדר"ח מרחשון, ה'תשע"ז
ברוקלין, ניו-יארק

ב"ה.

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן התמים **יהושע העשיל**, והכלה המהוללה מרת **חי' מושקא** שיחיו.

התודה והברכה לכל קרובי המשפחה, ידידים ומכירים, שהואילו לבוא לשמוח אתנו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה שיחיו, ואותנו כולנו, בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב הננו בזה לכבד את המשתתפים בשמחתנו - על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא זי"ע - בתשורה מיוחדת מה-LNS (Lubavitch News Service - כתבות לכלי התקשורת ע"ד ליובאַוויטש ופעולותי' בעריכת הרה"ת ר' חיים יהודא שי' קרינסקי באנגלית, ומזמן לזמן גם באידיש בעריכת הרה"ת ר' שלום דובער ע"ה גאָרדאָן). כתבות אלו הוגהו ע"י רבינו, ומדפיסים אנו אחד מהם: חודש תשרי שנת ה'תש"ל בחצרות קדשנו, כשבתחילה באים עלי ההגהה (מוקטנים מעט מגודלם המקורי [לדאבונינו נשפך דיו לאחרי ההגהה על כמה מהדפים]) ולאחריהם הוקלדו הכתבות הן באידיש והן בתרגום ללשון הקודש.

הא-ל הטוב, הוא יתברך, יברך אתכם ואותנו, בתוך כלל אחינו בנ"י יחיו, בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

מוקיריהם ומכבדיהם

משפחת צייטלין **משפחת קלמנסון**

בדר"ח מרחשון, ה'תשע"ז

ברוקלין, נ.י.

1

ב"ה דער חודש תשרי ביים ליובאוויטשער רבין שליט"א

אין חסידישע ספרים ווערט ערקלערט אז דאס וואס מען לייענט דעם שבת וואס פאר ראש השנה אלול די סדרה נצבים איז דאס ווייל אין די ערשטע פסוקים פון דער סדרה איז דא א רמז אויפן מזל פון אלע אין חודש תשרי בכלל און ראש השנה בפרט, וואס דאן שטייען אלע אידן פון די עלטסטע ביז די איינפאכסטע פון די גרעסטע חכמים ביז די פשוטסטע אידן און אפילו גרים פאראייניקט ~~פאר דעם~~ (אייבערשטן), [illegible] תורה און גאט אליין ביז פון אן עדה פון טויזנטער אידן כן ירבו אמן פון אלטע זקנים וואלטע, פון אלטע און יונגע, פון גרויסע תלמידי חכמים ביז ניי געבוירענע יינגעלעך וואס קענען נאך נישט קיין עברי האט מען געזען אין חודש תשרי ביים ליובאוויטשער שליט"א.

דאן זעט איר אן אלטן חסידישן רב, וועלכער מיט פינף און צוואנציק יאר צוריק פארנומען א רבנות [illegible] די חשובסטע ליטווישע קהלות און זן דערציילער [illegible] איר א יונגע מיידל וועלכע האט איבערגעלאזן א רייכע היים [illegible] האט איר גערעכנט מיט אלע לוקסוס און דא שטייט זי אין פירהויף פון דער עזרת נשים און צוקוקט נאך וואו ס'ווערט באווארט די תפלות וואס א [illegible] מיידל צוקוקט, ווייל זי אליין קען נאך נישט קיין עברי. און איין יינגל [illegible] איר אן עלטערן אידן מיט קלוגע פריילעכע אויגן וואס ווערן מיט אמאל אנגעפילט מיט טרערן ווען ער דערהערט אויף זיינע ווערטער קומען אמאל [illegible] ווערן אין א ניגון, און ער שליסט [illegible] דעם שמועס מיט אייך מיט די ווערטער, אז דאס וואס דער פריערדיגער ליובאוויטשער רבי זאגט אין זיינע שיחות "אז" א חסיד איז א סך [illegible] און [illegible]" איז דאס בצמיינע הויפטצוועק פאר די חסידים פון זיין לעבן!

II נאכן אים שטייט אן אמעריקאנער אינגל פון ארום פופצן יאָר אלט
וועלכער פארשטייט נאָך דערווייל ניט קיין אידיש, ער רעדט אבער
וועגן דעם אלטן אידן מיט גרויס באוואונדערונג ווייל ער האט אים געהערט
זינגען זיינע געשמאקע ניגונים ביי א חסידישן צוזאמענקונפט, און
האט זיך אונגעהערט וועגן דעם מסירות נפש פון דעם אידן און די פילע
יאָרן וואָס ער האט פארבראכט אין יענעם לאנד ווו שווייגן איז
די גרעסטע חכמה.

דער גייסט פון חסידישע ווארעמקייט פארשטארקט
דעם שמעלצונג פּראָצעס פון די אלע שטראָמען וואָס זיינען דאָ
פארזאמלט, אפילו [חול המועד] סוכות איז שוין דער אינגל [illegible]
אין זיין היים שטאָט ניט ווייט פון ניו-יארק און האט [illegible]
אתרוג מיט פילע הונדערטער אידן, וואָס האבן ש[illegible]
קיין אתרוג [illegible] צענדליגער יאָרן, און
צוזאמען מיט זיינע [illegible] זיך צו נעמען [illegible]
די מיידל האט געהערט א שטיקל פ[illegible]
און דעם אתרוג בענטשן קאמפּיין וואָס [illegible]
דורך אלע סוכות. זי האט זיך מיט שווער[illegible]
די ערשטע ברכה פון על נטילת לולב אבער
איך האָר איר געווען שווער צו געזעגענען [illegible]
די [illegible] בענטשן אתרוג [illegible]
אנשטאלטן און אויך אין הייזער, און מיט אידישע פ[illegible]
אויף א גרופּע "היפּיס" וועלכע האבן מיט איר [illegible] האט זי אנגערופן
זי האט אבער מיט פעסטקייט [illegible] פארפירט א וכוח,
און ביים ענד האבן זיי געבענטשט אתרוג און איר הארציג באדאנקט.
אט די באטאנונג אויף דער אחדות פון אלע אידן האט דער
ליובאוויטשער רבי שליט"א באלויכטן אין א ספּעציעלן פארברענגען אין
דעם דריטן טאָג פון די סליחות טעג, מיט דעם אויסדרוק

[illegible]

"אויף בשעת מען וויל טרעפן זיך מיט דעם אויבערשטן באופן פנימי,
איז די עצה צו דעם מען זאל זיך טרעפן מיטן צווייטן אידן
באופן פנימי."
"און ווייבאלד אז ס'איז (ביי אידן) כולנו כאחד וועט זיכער
אויסקומען דער ברכנו אבינו אז אלע ברכות והצלחות
זאלן אויסקומען [illegible] אין און אויפן גלוי בטוב הנראה והנגלה.
דער רבי שליט"א האט ביי דעם פארברענגען אויך
גערופן צו פארשטארקן דעם תפלין קאמפיין סיי אין ארץ ישראל
און ספעציעל ביים כותל מערבי און סיי אין אנדערע לענדער און האט
דערמאנט דעם פסק דין פון דעם [illegible] [illegible] די אידישע
קאמפער דעם כח [illegible] דעם ראש אויף דאס [illegible] די אידישע
אז מיט די תפלין וואס אידן לייגן [illegible] דעם [illegible]
[illegible] מען [illegible] ביים שונא [illegible] דער האנט [illegible]
פאלן אויף די אידישע [illegible] קדם, און דאן [illegible]
דורך דער מצוה [illegible] שונאים דער פחד פאר אידן
אן אינטערעסאנטע [illegible] פון לייגן תפלין [illegible]
קאמפיין האט אויסגעדריקט א אידישער [illegible] [illegible]
[illegible] ביים כותל מערבי [illegible] א אידישער שרייבער [illegible]
מיטגעמאכט מען לייגט די תפלין [illegible] [illegible]
צו [illegible] [illegible] אויך די [illegible], אז [illegible] [illegible] פון תפלין
א סגולה צו [illegible] ביי אידן א הרבה [illegible] פנים [illegible]

ביי דעם פארברענגען פון דעם צווייטן טאג ראש השנה
האט דער רבי שליט"א [illegible] א [illegible] פון דעם
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~

טו

~~[illegible]~~ בשעת מען טראכט זיך אריין אין דעם אלגעמיינעם וועלט
אז אויך דאס איז דאס עולם ניט נאר ראיות, נאר אויך אין הימל,
~~וואו אלע וועלט טוט זיך אין [illegible] הויבער צורה פועלט [illegible]~~
~~די וועלט הויבער וויל דוקא אויסגיין מיט דעם ווידערשטאן~~ [illegible]
~~זיין אין גאנצן צוזאמען~~ פארשטייט מען פון דעם ווילן אויך
דארף זיין אויסגערעכנט מיט זיין צייט און זיינע מעשים.
דער לעצטער פארברענגען איז פארגעקומען דאנערשטאג
דעם לעצטן טאג אין תשרי ווען דאן איז דער יארצייט פון
דעם רבינ'ס מוטער הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה.
ביים פארברענגען האט דער רבי שליט"א געמאכט א סיום
אויף דער גמרא מנחות און אין א טיפן לומדישן שמועס
די לעצטע משנה [מיט דער גמרא אויף [illegible]] דער רבי שליט"א האט זיך אויך אפ[illegible]
אויף דער פרשה חומש פון דעם סדר און ספעציעל אויף דעם
וכפר אדמתו עמו און האט ערקלערט אז אדמתו, זיין לאנד
ארץ ישראל, איז [ענג] פארבונדן מיט עמו, זיין פאלק, אידן, און פונקט
אזוי ווי [ביי] אידן שטייט דאך כנגד ארבעה בנים דברה תורה
אז די תורה גיט זיך אפ מיט אלע ארבעה בנים, מיט אלע קלאסן
אידן, רעדט וועגן צ"ו, און לערנט עצות ווי מען דארף זיך פירן מיט
צ"י, ואפילו מיט אזא אידן וואס וויל [גאר] ניט קיין [illegible], און אפילו
מיט דעם פינפטן בן וואס קומט אין גאנצן ניט צום סדר, מיינט
דאס נאר אז זיין קערפער איז נישטא ביים סדר,
זיצט ביים סדר טיש און די תורה גיט זיך אפ אויך מיט אים, און
קיינער האט ניט קיין רעכט אויסצושליסן א אידן פון כלל ישראל, אזוי
אויך עס איז מיט ארץ ישראל אז ניט נאר [illegible] זיינען ניט [illegible]
בזמן [illegible] אויך ארץ ישראל אז עס [illegible] פון [illegible] דער טרחין אדמתו
זיין לאנד, נאר אפילו להבדיל אידן, וואס רופן זיך [illegible]

V

האלטן רעדעס, מאכן רעזאלוציעס ~~און דערפון דעם איז דער וועלט~~ זאל
זיי זיינען גרייט אפצוגעבן דעם אנדערן טייל פון ארץ ישראל ח"ו
שטייט אין אונזער פסוק "כי אשא אל שמים ידי" זאגט דער אויבערשטער
האט געשוואוירן מיט א שבועה, וואס קיינע אומשטענדן און קיינע
חשבונות קענען איר ניט באווירקן, און פונקט ווי דער אויבערשטער
איז א נצחי און אייביגער און א כל יכול אזוי איז אויך
דאס וואס אידן זיינען זיין פאלק און ארץ ישראל איז זיין לאנד
איז שטארקער פון וועלכע ערגע כחות וואס זוכן דאס צו שטערן.
און אויך דער "מפני חטאינו", אונזערע זינד, וואס גורם דאס זיינען
מיר אויך [illegible] צייטווייליג פארטריבן געווארן מארצנו פון אונזער לאנד
~~איז אלעמאל~~ אונזער לאנד [illegible]
אויבערשטער וועט מכפר זיין און פארגעבן [illegible] וועט קומען דער "וכפר
[illegible] פון אלע גלות [illegible] די חטאים און אזוי
אדמתו" און [illegible] גאולה דורך משיח צדקנו מיט אן

ערב יום כפור זיינען טויזנטער אידן געקומען נעמען הוניג-לעקאך
פון רבין שליט"א און די טראדיציאנעלע [illegible] דער ליובאוויטשער הויפט
קווארטיר זיינען געווען פארשטעלט מיט מענטשן וואס האבן געווארט
אויף דער [illegible]. די יום כפור תפילות ווערן געפירט
לויטן מנהג ליובאוויטש, נאך שופר בלאזן, מיט א שטורעמדיגן ריקוד
צום [illegible] פון דעם ניגון באוואוסט אלס [illegible] "מארש" וואס דריקט
אויס [illegible] נצחון.

ביים פארברענגען אין סוכה דעם צווייטן טאג סוכות
האט דער רבי שליט"א ארומגערעדט טיפע ענינים און האט ערקלערט
[illegible] הלכה און האט [illegible]
[illegible] איז אויבערשטער [illegible]
פון [illegible] צום אויבערשטן און צו דער תורה מיט אירע מצות

און עס איז זיכער אז אויך מ'וועט אונגלויבן ביי א אידן אויפן [illegible] VI
וועט זיך די טיר עפענען, און בשעת מען מ'שטעלט די ליבע ביי יעדן, דערמאנט
וועט דער אויבערשטער עפענען די טירן ביז מיר וועלן זוכה זיין צום
בויען בית המקדש בקרוב ממש.

אויך צו עפענען אידישע טירן און אידישע הערצער, האבן זיך
ווי דערמאנט פריער, ארויסגעלאזן סטודענטן חסידים צו דערנענטערן
מיט צענדליגער טויזנטער אידן. עס זיינען אויך געפארן בחורים
פון חסידים אין צענדליגער שטעט צו פארברייטערן מיט אידן
ביי שמחת בית השואבה מסיבות.

ביי איינער אזא מסיבה האט דער שרייבער פון די שורות
געהערט ווי א ביכער אמעריקאנער [illegible]
א חסיד א געשטאלט [illegible], דערמאנט זיך
וואס האט דערציילט ווי אזוי מען היטלער [illegible]
מחנה קינדער מיט מסירות נפש, האט זיך אויסגעדריקט אין
ענגליש "הי גיווס מי גאס פיפעלס" דאס הייסט ער איז געווען
איבן. פון דעם ציטער האט ער זיך, דערמאנט זיך צו דעם
פאר תפלין און א כשרן וועלט מיט טלית.
דער [illegible] פון ראש חודש תשרי איז געווען שמחת תורה
ווען דער רבי שליט"א האט [illegible] פון רבותינו. ביים צוויטן פארבריינגען
האט דער רבי שליט"א געזאגט א מאמר חסידות און א טיפן פלפול
וועגן דער ערשטער סוכה. צו דער [illegible]
ער אויך געזאגט די סוכה. צו דער [illegible] צוויט האט
פארבריינגען [illegible] די נישט מענטשן מיט די קורצע קלייד [illegible].

דער רבי שליט"א האט אויסגעדריקט קלאר, אז ווען אן אידישע [illegible]

טאכטער ~~ענטבלויזט טיילן פון איר קערפער וואס באדארפן זיין פארדעקט~~ [illegible]

פראקלאמירט זי מיט דעם, אז זי קען נישט מאכן קיין איינדרוק

מיט איר [illegible] און שכל, מיט איר הארץ און געפיל, און אפילו

נישט מיט איר פנים, און דעריבער דלית ברירה, צולייגן צו

מאכן אן איינדרוק מיט ~~[illegible]~~ פריצות.

דער רבי שליט"א האט גערופן די אמעריקאנער אידישע יוגנט

צו [illegible] די [illegible] צו [illegible] [illegible] און דער

[illegible] פון [illegible] [illegible] מיט אידישקייט וואס

[illegible] אידישקייט [illegible] פון דעם, און מיט [illegible]

~~[illegible]~~ און [illegible] ~~[illegible]~~

מצות.

נאכן בענטשן, מעריב און הבדלה [illegible]

לאנגע שורות פון פאר הונדערטער אידן [illegible]

של ברכה ביי דער באגלייטונג פון [illegible]

און כמעט פארטאג איז דער רבי שליט"א באגלייט געווארן

מיט א שטורמישן ניגון.

דער חודש תשרי [ה'תש"ל] ביים ליובאַוויטשער רבין שליט"א

אין חסידישע ספרים ווערט ערקלערט אַז דאָס וואָס מען לייענט דעם שבת וואָס פאַר ראש השנה אַלע מאָל די סדרה נצבים איז דאָס ווייל אין די ערשטע פסוקים פון דער סדרה איז דאָ אַ רמז אויפן מצב פון אידן אין חודש תשרי בכלל און ראש השנה בפרט, וואָס דאַן שטייען אַלע אידן פון די עלטסטע ביז די אינגסטע פון די גרעסטע חכמים ביז די פשוטסטע אידן און אפילו גרים פאַראייניגט, כדי צו נעמען אויף זיך תורה און מצות.

אָט אַזאַ בילד פון אַן עדה פון טויזענטער אידן כן ירבו פון אַלע עקן וועלט, פון אַלט און יונג, פון גרויסע תלמידי חכמים ביז ניי צוגעצויגענע יוגענט וואָס קענען נאָך ניט קיין עברי האָט מען געזען אין חודש תשרי ביים ליובאַוויטשער רבין שליט"א.

דאָ זעט איר אַן אַלטן חסידישן רב, וועלכער האָט נאָך מיט פינף און זעכציג יאָר צוריק פאַרנומען אַ רבנות אין איינער פון די חשובסטע ליטווישע קהילות און צו דער זעלבער צייט טרעפט איר אַ יונגע מיידל וועלכע האָט איבערגעלאָזן אַ רייכע היים וואו מען האָט איר געקאָרמעט מיט אַלע לוקסוס און דאָ שטייט זי אין פירהויז פון דער עזרת נשים און זאָגט נאָך וואָרט ביי וואָרט די תפלות וואָס אַ צווייטע מיידל זאָגט, ווייל זי אַליין קען נאָך נישט קיין עברי.

אין איין ווינקל באַגעגענט איר אַן עלטערן אידן מיט קלוגע פריילִיכע אויגן וואָס ווערן מיט אַמאָל אָנגעפילט מיט שרעק ווען ער דערהערט אַז זיינע ווערטער קענען אַמאָל געדרוקט ווערן אין אַ צייטונג, און ער שליסט גלייך דעם שמועס מיט אייך מיט די ווערטער, אַז דאָס וואָס דער פריערדיגער ליובאַוויטשער רבי זאָגט אין זיינע שיחות אַז "אַ חסיד איז אַ סך געטראַכט ווייניג גערעדט און נאָך מער געטאָן" איז דאָס געמיינט הויפטזעכטליך פאַר די חסידים פון זיין לאַנד!

נעבן אים שטייט אַן אַמעריקאַנער אינגל פון אַרום פופצן יאָר אַלט וועלכער פאַרשטייט נאָך דערוויל נישט קיין אידיש, ער רעדט אָבער וועגן דעם אַלטן אידן מיט גרויס באַוואונדערונג ווייל ער האָט אים געהערט זינגען זייער געשמאַק אַ ניגון ביי אַ חסידישן צוזאַמענקונפט, און האָט זיך אָנגעהערט וועגן דעם מסירות נפש פון דעם אידן אין די פילע יאָרן וואָס ער האָט פאַרבראַכט אין יענעם לאַנד וואו שוויגן איז די גרעסטע חכמה.

דער גייסט פון חסידישע וואַרימקייט פאַרשנעלערט דעם שמעלצונג פּראָצעס פון די אַלע שאַטירונגען וואָס זיינען דאָ פאַראַנען, אַזוי אַז חול המועד סוכות איז שוין דער אינגל צוריקגעפאָרן אין זיין היים שטאָט ניט ווייט פון ניו-יאָרק און האָט געבענטשט אתרוג מיט פילע הונדערטער אידן, וואָס האָבן שוין ניט אָנגעזען קיין אתרוג צענדליגער יאָרן, און האָט זיי אינגאַנצן צוטומעלט מיט זיין אָפּזאָגן זיך צו נעמען ביי זיי געלט.

די מיידל האָט געהאַט אַ שטיקל פּראָבלעם אַרום איר באַטייליגונג אין דעם אתרוג בענטשן קאַמפּיין, וואָס די ליובאַוויטשער פירן דורך אַלע סוכות. זי האָט זיך מיט שוועריגקייט

אויסגעלערנט די ערשטע ברכה פון על נטילת לולב אָבער די ברכה פון שהחיינו איז פאַר איר געווען שווער צו געדיינקען. פונדעסטוועגן איז זי געגאַנגען בענטשן אתרוג מיט אידישע פּאַציענטן אין אַנשטאַלטן און אויך אין הייזער. אין איין הויז האָט זי אָנגעטראָפן אויף אַ גרופּע "היפּיס", וועלכע האָבן מיט איר פאַרפירט אַ וכוח, זי האָט אָבער מיט פעסטקייט געענטפערט אויף זייערע פראַגעס און ביים ענד האָבן זיי געבענטשט אתרוג און איר האַרציג באַדאַנקט.

אָט די באַטאָנונג אויף דער אחדות פון אַלע אידן האָט דער ליובאַוויטשער רבי שליט"א באַלויכטן אין אַ ספּעציעלן פאַרברייינגען אין דעם דריטן טאָג פון די סליחות טעג, מיט דעם אויסדרוק "אַז בשעת מען וויל טרעפן זיך מיט דעם אויבערשטן באופן פנימי, איז די עצה צו דעם מען זאָל זיך טרעפן מיט אַ צווייטן אידן באופן פנימי".

"און וויבאַלד אַז ס'איז (ביי אידן) כולנו כאחד וועט זיכער אַראָפּקומען דער ברכנו אבינו אַז אַלע ברכות והצלחות זאָלן אַראָפּקומען אָפּן אין אַן אויפן גלוי בטוב הנראה והנגלה".

דער רבי שליט"א האָט ביי דעם פאַרברייינגען אויך גערופן צו פאַרשטאַרקן דעם תפלין קאַמפּיין סיי אין ארץ ישראל און ספּעציעל ביים כותל מערבי און סיי אין אַנדערע לענדער און האָט דערמאָנט דעם פסק דין פון דעם רא"ש אַז דאָס גיט די אידישע קעמפער דעם כח אויף דורכצופירן דעם וטרף זרוע אף קדקוד, אַז מיט די תפלין וואָס אידן לייגן אויף דער האַנט און קאָפּ, נעמט מען צו ביים שונא דעם כח פון זיין האַנט מיטן קאָפּ, און דאַן וועט ווידעראַמאָל פאַלן אויף די אידישע שונאים דער פחד פאַר אידן, וואָס קומט דורך דער מצוה פון לייגן תפלין לויט דער גמרא.

אַן אינטערעסאַנטן געדאַנק אין צוזאַמענהאַנג מיטן תפלין קאַמפּיין האָט אויסגעדריקט אַ אידישער שרייבער וועלכער האָט בעאָבאַכטעט ביים כותל מערבי די דאַנקבאַרקייט פון די אידן מיט וועמען מען לייגט די תפלין, אַז אויסער דער סגולה פון תפלין צו וואַרפן אַ **יראה** אויף די גוים, האָט עס אַ פנים אויך אַ סגולה צו אַרויסרופן ביי אידן **אהבה** איינער צום צווייטן.

ביי דעם פאַרברייינגען פון דעם צווייטן טאָג ראש השנה האָט דער רבי שליט"א איבערגעגעבן אַ וואָרט פון דעם מעזריטשער מגיד אויפן פסוק בחצוצרות וקול שופר אַז בשעת מען טראַכט זיך אַריין אין דעם אַז אַלץ וואָס אַ איד טוט איז דאָס נוגע ניט נאָר אים, נאָר אויך אין הימל, פאַרשטייט מען פון דעם ווי אַ איד דאַרף זיין אויסגערעכענט מיט זיין צייט און זיינע מעשים.

אַ גרויסער פאַרברייינגען איז פאָרגעקומען דאָנערשטאָג דעם זעקסטן טאָג אין תשרי וואָס דאַן איז דער יאָרצייט פון דעם רבינס מוטער הרבנית הצדקנית מרת חנה נ"ע. ביים פאַרברייינגען האָט דער רבי שליט"א געמאַכט אַ סיום אויף דער גמרא מנחות און אין אַ טיפן לומדישן שמועס ערקלערט די לעצטע משנה מיט דער גמרא אויף איר. דער רבי שליט"א האָט זיך אויך אָפּגעשטעלט אויף דער פרשה חומש פון דעם טאָג און ספּעציעל אויף דעם פסוק וכפר אדמתו עמו

און האָט ערקלערט אַז אדמתו, זיין לאַנד, ארץ ישראל, איז ענג פאַרבונדן מיט עמו, זיין פאָלק, אידן, און פונקט אַזוי ווי ביי אידן שטייט דאָך כנגד ארבעה בנים דברה תורה אַז די תורה רעדט און גיט זיך אָפּ מיט אַלע ארבעה בנים, מיט אַלע קלאַסן אידן, רעט וועגן זיי, און זאָגט עצות ווי מען דאַרף זיך פירן מיט זיי, אפילו מיט אַזאַ אידן וואָס וויל גאָרניט קיין גאולה, און אפילו מיט דעם פינפטן בן וואָס קומט אין גאַנצן ניט צום סדר, מיינט דאָס נאָר אַז זיין קערפּער איז נישטאָ ביים סדר אָבער זיין נשמה זיצט ביים סדר טיש און די תורה גיט זיך אָפּ אויך מיט אים, און קיינער האָט ניט קיין רעכט אויסצושליסן אַ אידן פון כלל ישראל, אַזוי איז עס אויך מיט ארץ ישראל אַז ניט נאָר גוים זיינען ניט קיין בעלי בתים אויף ארץ ישראל אַז עס זאָל אָפּגעשוואַכט ווערן דער טערמין **אדמתו זיין לאַנד**, נאָר אפילו להבדיל אידן, וואָס רופן אסיפות האַלטן רעדעס, מאַכן רעזאָלוציעס אַז זיי זיינען גרייט אָפּצוגעבן דעם אָדער יענעם טייל פון ארץ ישראל ח"ו שטייט אין אָנפאַנג פסוק כי אשא אל שמים ידי אַז דער אויבערשטער האָט געשוואָרן מיט אַ שבועה, וואָס קיינע אומשטענדן און קיינע חשבונות קענען איר ניט באַווירקן, און פונקט ווי דער אויבערשטער איז אַ נצחי אַן אייביגער און אַ כל יכול אַזוי איז אויך דאָס וואָס אידן זיינען **זיין** פאָלק און ארץ ישראל איז **זיין** לאַנד איז שטאַרקער פון וועלכע געגן כחות, וואָס זוכן דאָס צו שטערן.

און אויך דער מפני חטאינו, אונזערע זינד, וואָס צוליב דעם זיינען מיר צייטוויייליג פאַרטריבן געוואָרן **מארצנו** פון **אונזער** לאַנד איז אויך דאַמאָלס איז דאָס **ארצנו** אַלעמאָל **אונזער** לאַנד און עס וועט קומען דער וכפר אַז דער אויבערשטער וועט מכפר זיין און פאַרגעבן אויף די חטאינו און אידן וועלן באַפרייט ווערן פון אַלע גלותן דורך משיח צדקנו מיט אַן אמתער און גאַנצער גאולה.

ערב יום כפור זיינען טויזענטער אידן געקומען נעמען האָניג-לעקאַח פון רבין שליט"א און די טראָטואַרן אַרום דער ליובאַוויטשער הויפּט קוואַרטיר זיינען געווען פאַרשטעלט מיט מענשן וואָס האָבן געוואַרט אויף דער געלעגנהייט. די יום כפור תפילות ווערן געשלאָסן לויטן מנהג ליובאַוויטש, נאָכן שופר בלאָזן, מיט אַ שטורעמדיגן ריקוד צום טאַקט פון דעם ניגון באַוואוסט אַלס נאַפּעלעאָן'ס מאַרש, וואָס דריקט אויס זיכערקייט און נצחון.

ביים פאַרברייינגען אין סוכה דעם צווייטן טאָג סוכות האָט דער רבי שליט"א אַרומגערעט טיפע ענינים און האָט ערקלערט געוויסע חסידישע מנהגים עפ"י הלכה און האָט אויסגעפירט אַז כאָטש אויף אידן אין דער צייט פון גלות שטייט אני ישנה – זיי זיינען "פאַרשלאָפן" אויסערליך, איז אבער לבי ער – די האַרץ פון יעדער אידן איז וואַך צום אויבערשטן צו דער תורה מיט אירע מצות און עס איז זיכער אַז אויב מוועט אָנקלאַפּן ביי אַ אידן אויף (האַרץ) טיר וועט זיך די טיר עפענען, און בשעת מען עפנט די טיר ביי זיך און ביי יענעם, דעמאָלסט וועט דער אויבערשטער עפענען ווי ער קען ביז מיר וועלן זוכה זיין צום דריטן בית המקדש בקרוב ממש.

אויף צו עפענען אידישע טירן און אידישע הערצער, האָבן זיך, ווי דערמאָנט פריער, אַרויסגעלאָזן סוכות אַלע חסידים צו בענטשן אתרוג מיט צענדליגער טויזענטער אידן. עס זיינען אויך געפאָרן דעלעגאַציעס פון חסידים אין צענדליגער שטעט צו פאַרברייינגען מיט אידן ביי שמחת בית השואבה מסיבות.

ביי איינער אַזאַ מסיבה האָט דער שרייבער פון די שורות געהערט ווי אַ רייכער אַמעריקאַנער געבוירענער איד, צוהערענדיג זיך צו אַ חסיד אַ נישט לאַנג געקומענעם פון הינטערן אייזערנעם פאָרהאַנג וואָס האָט דערציילט ווי אַזוי מען היט אידישקייט דאָרטן, און מען איז מחנך קינדער מיט מסירות נפש, האָט זיך אויסגעדריקט אין ענגליש "הי גיווז מי גוס פימפלס" דאָס הייסט אַז אַ ציטער איז אים דורכגעגאַנגען איבערן לייב, צוהערענדיג זיך צו דעם אידן. פון אָט דעם ציטער, האָט דער איד געקויפט אַ נייע פּאָר תפלין און אַ כשרן וואָלענעם טלית.

דער הויכפּונקט פון חודש תשרי איז געווען שמחת תורה ווען דער רבי שליט"א האָט צוויי מאָל פאַרבראַכט. ביים צווייטן פאַרברייינגען האָט דער רבי שליט"א געזאָגט אַ מאמר חסידות און אַ טיפן פלפול וועגן דער פראַגע פון נויי סוכה – באַפּוצן די סוכה. צו דער זעלבער צייט האָט ער אויך גערעדט זייער שאַרף, וועגן דער שעדליכער נייגונג ביי אַ טייל פרויען נאָכצומאַכן די נייע מאָדעס מיט די קורצע קליידער.

דער רבי שליט"א האָט אַרויסגעבראַכט, אַז ווען אַ אידישע טאָכטער טראָגט ניט צניעות'דיקע קליידונג פּראָקלאַמירט זי מיט דעם, אַז לויט איר מיינונג וועגן זיך אַליין – קען זי **נישט** מאַכן קיין איינדרוק מיט איר פאַרשטאַנד און שכל, מיט איר האַרץ און געפיל, און אפילו נישט מיט איר פנים, און דעריבער בלית ברירה זוכט זי צו מאַכן אַן איינדרוק מיט פריצות.

דער רבי שליט"א האָט גערופן די אַמעריקאַנער אידישע יוגענט צו קירעווען די נייגונג צו רעוואָלטיר געגן עלטערן, אין דער דירעקציע פון צוריקווייזן דאָס שעמען זיך מיט אידישקייט וואָס דער אימיגראַנטן דור ליידט פון דעם, און מיט שטאָלץ באַווייזן זייער אידישקייט אויך אין דרויסן דורך פאַרשידענע אויסדרוקן מען זאָל זעהן אַז מען איז שטאָלץ מיט תורה און מצות.

נאָכן בענטשן, מעריב און הבדלה האָבן זיך לאַנגע שורות פון פילע הונדערטער אויסגעשטעלט צו נעמען כוס של ברכה ביי דער באַגלייטונג פון פריילעכע נגונים, און כמעט פאַרטאָג איז דער רבי שליט"א באַגלייט געוואָרן צו זיך אין צימער מיט אַ שטורמישן ריקוד.

חודש החגים [תשרי ה'תש"ל]
במחיצת כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א

[תרגום חפשי]

בספרי תורת החסידות מבוארת הסיבה מדוע פרשת נצבים נקראת לעולם קודם ראש השנה, וזאת משום שבפסוקים הראשונים של הסדרה מתואר מצבם של היהודים במשך חודש תשרי בכלל ובימי ראש השנה בפרט, שאז נצבים כולם יחדיו, מהזקנים יותר עד לצעירים ביותר, מגדולי הצדיקים והחכמים עד לאנשים הכי פשוטים, ועד לגרך אשר בשעריך, באחדות גמורה לפני הקב"ה, כדי לקבל על עצמם תורה ומצוות.

תמונה מרהיבה שכזו, קהל אלפים כ"י של יהודים מכל רחבי תבל, זקנים ונערים, מגדולי בעלי הדעה והחכמה עד לצעירים שזה להם הפסיעות הראשונות בהיכל ה', ועדיין אינם מכירים צורת אות עברית, נפרשה למול העיניים בחצרות הקודש של כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א במשך חודש תשרי.

כך ניתן למצוא מחד ישיש הדור פנים, רב חסידי בא בימים, שעוד לפני שישים וחמש שנים נטל את עול הרבנות באחת הקהילות החשובות בליטא, ומאידך לראות נערה צעירה שהותירה מאחורי' בית עשיר ומלא תפנוקים, חיי מותרות ושפע, ועתה היא עומדת לה בפינה בעזרת הנשים בבית המדרש הגדול, כשאת מילות התפילה היא חוזרת מילה במילה באיטיות בעזרת ידידה, משום שקריאת הסידור באותיות עבריות זרה לה עדיין.

בפינה אחרת של היכל התפילה הגדול אני משוחח עם איש בא בימים, שעיניו המפיקות חיוך לבבי וחוכמת חיים חסידית עתירת יומין, מצטמצמות בחשש כשהוא שומע שדבריו עלולים להיות מודפסים בכתב-עת... ומיד הוא מחליט לקטוע את השיחה באיבה, תוך שהוא מצטט מדבריו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש זצוקל"ל בשיחותיו "חסיד הוא מי שחושב הרבה, דיבורו מועט, ומעשיו מרובים אף יותר", הרבי – הוא מסיים – התכוין במילים אלו במיוחד עבור חסידים כמונו.

מרחק פסיעה לידו, אני מוצא נער צעיר, אמריקני מלידה, שעוד לא קולט את ניבי שפת האידית על בורי', אולם הוא מדבר בלהט על דמותו של החסיד הניצבת לפניו, משום שמעט קודם לכן שמע אותו מנגן בדביקות ניגון חסידי משובב נפש בהתוועדות חסידית מרובת משתתפים, והוא ממשיך ומפרט את הנתונים המפליאים ששמע על מסירות נפשו של אותו חסיד עוד בשנים הרבות שעשה מאחורי מסך הברזל, במדינה שם שתיקה היא לא רק סייג לחכמה אלא החכמה עצמה.

טבעה של החמימות החסידית האופיינית, שהיא ממיסה את הכפור המדומה שבין אנשים בני מעמד שונה או גיל שונה. כך שנער צעיר זה, שהתבשם לאורם של החסידים המבוגרים, כאשר

חזר לביתו לחג הסוכות לא הרחק מניו יורק, כבר נענע כותיק ורגיל את ארבעת המינים עם מאות עוברים ושבים, לזכות את ההמונים, שכבר שנים רבות לא עשו זאת, במצוות החג. הפליאה על פניהם של האנשים גברה, כשהבינו שהוא לא מבקש על כך כל תמורה.

התחקינו אחר מעשיי של הנערה הצעירה הנזכרת לעיל, לה היי קושי מסויים להשתלב בקמפיין של נטילת ד' מינים במשך חג הסוכות עם אחרים. אך, הלהט החסידי, במצוותו של הרבי, הדביק גם אותה והיא יצאה למרכזים רפואיים ולבתי אבות, שם עודדה ברכות ובנעימות את המטופלים ליטול בידיהם את ארבעת המינים ולחזור אחריי את מילות הברכה, אותם למדה לא מכבר. היא התעקשה ללמוד בעצמה את מילות הברכה "על נטילת לולב" ואת ה"שהחיינו" של הפעם הראשונה.

באחד הבתים אליהם הגיעה במסגרת ביקורים אלו, מצאה עצמה אל מול חבורה של "היפיס", שהחלו לנהל עמה ויכוח אידיאולוגי על מהותן של מצוות הבורא. בבטחה ובאמונה השיבה להם בפרוטרוט, עד שבסיום עמדו כולם ונענו להצעתה לקיים את המצווה, תוך שהם מוסיפים מילות תודה חמות.

*

את כוחה של האחדות הנפלאה הזו, בין יהודים מכל הגוונים והסוגים, הדגיש הרבי בדבריו בעת ההתוועדות לקראת סיומה של השנה, ביום השלישי של 'סליחות'. "כאשר רוצים להתאחד ולהתדבק, באופן פנימי, עם הקדוש ברוך הוא – אמר הרבי – הדרך לזה היא התאחדות והתדבקות עם יהודי אחר באופן פנימי. וכיון שאצל יהודים זה באופן של "כולנו כאחד", בוודאי יומשכו ההשפעות של "ברכנו אבינו", שכל הברכות וההצלחות יומשכו באופן גלוי, בטוב הנראה והנגלה".

באותה התוועדות, יצא הרבי בקריאה לתגבר את הפעילות ב"מבצע תפילין" בכל רחבי תבל ובכל גבולות ארץ הקודש, ובמיוחד על יד שריד בית מקדשנו בכותל המערבי. בדבריו הזכיר את פסק הדין של הרא"ש, מגדולי פוסקי ההלכה ומפרשי התלמוד, שהנחת התפילין נותנת את הכוח והעוצמה הנדרשת ללוחמים במלחמה לנצח באופן של "וטרף זרוע אף קדקוד", היינו, שעל ידי כך שיהודי מניח תפילין על היד ועל הראש, נוטלים את הכוח מראשו וידו של השונא, ואז גם נופל פחד היהודים על אויביהם ושונאיהם, שכל זה בא מכח המצווה של הנחת תפילין, כדברי הגמרא בסוגיא זו.

רעיון נאה הביע עיתונאי יהודי שביקר בדוכן הנחת התפילין ברחבת הכותל המערבי, בעת שהעביר את רשמיו לקהל הקוראים. לבד מהסגולה הטמונה בהנחת התפילין של אותם חסידים עם יהודים מכל המינים, שיש בה כדי להטיל **יראה** על האויבים, הרי שיש כאן סגולה נפלאה לגלות את **האהבה** בין היהודים עצמם, האחד עם רעהו.

בהתוועדות שקיים הרבי ביומו השני של ראש השנה לעת ערב, ביאר את פתגמו של המגיד ממזריטש על הפסוק "בחצוצרות וקול שופר". בשעה שמתבוננים בכך, שכל מעשה של יהודי אינו נוגע ומשפיע רק עליו בעצמו, אלא גם בעולמות של מעלה, מובן מכך גודל האחריות המוטלת על כתפי כל אחד, להיות מחושב וזהיר במעשיו ובהליכותיו.

*

ביום חמישי, ו' לחודש תשרי, התקיימה התוועדות גדולה בבית מדרשו של הרבי, וזאת לרגל היארצייט של אמו ע"ה, הרבנית הצדקנית מרת חנה שניאורסאהן. במהלך ההתוועדות ערך הרבי כמנהגו סיום מסכת, על מסכת מנחות, תוך שהוא מפלפל בעמקות תורנית גאונית בדברי המשנה החותמת את המסכת כולה, ודברי הגמרא על משנה זו.

כמו כן, נעמד הרבי בדבריו על פסוקי הפרשה של אותו יום (הנלמדים בשיעורי החת"ת), תוך הדגשה מיוחדת על הפסוק "וכפר אדמתו עמו". וביאר ש"אדמתו" האדמה של הקב"ה, הלוא היא אדמת הקודש של ארץ ישראל, קשורה לעד בנצח נצחים עם "עמו", הלוא הם בני ישראל.

ובדיוק כשם שבנוגע לבני ישראל "כנגד ארבעה בנים דיברה תורה", היינו, שהתורה מדברת ומתעניינת במהותו ופנימיותו של כל אחד מהארבעה על אף סגנונו השונה בתכלית מהאחר, ומציעה דרכים כיצד להתייחס ולהתנהל עם בנים אלו, ואפילו עם בן כזה שאינו רוצה את הגאולה.

ולא עוד אלא שהתורה מלמדת אותנו כיצד להתייחס לבן החמישי, כזה סוג של בן שאינו נכלל בארבעה המסובים לשולחן, שלא טרח אפילו לבוא לשולחן הסדר. משום שהתורה מביטה אל תוכו, ואף שגופו הגשמי לא נוכח כאן הרי שנשמתו נמצאת יחד עם שאר הבנים סביב שולחן האב. ולאף אחד אין את הרשות להוציא יהודי כזה מכלל ישראל, יהי' מצבו אשר יהי'. כך הדבר גם בנוגע לארץ ישראל השייכת לעם ישראל.

לא רק את טענת הנכרים "לסטים אתם" שוללת התורה מכל וכל, משום שהם אינם בעלי הבתים על הארץ אותה נתן הקב"ה לבני ישראל, ובמילא אין בכוחם להחליש את הזיקה של "**אדמתו**" של הקב"ה ל"**עמו**" של הקב"ה. אלא אף יהודים להבדיל, שמזמנים אסיפות ומשמיעים נאומים ומעבירים החלטות, בהם מצהירים שהם מוכנים לתת חלק זה או אחר של ארץ ישראל ח"ו לידי זרים, הרי שמצינו כתוב בראשית אותו פסוק "כי אשא אל שמים ידי", שהקב"ה נשבע, שבועה שכזו ששום הפרעה ושום חשבונות לא יוכלו לה.

וכשם שהקב"ה הוא נצחי, והוא כל יכול, כך גם היא העובדה שבני ישראל הם "עמו", וארץ ישראל נחלתו היא "אדמתו", עובדה נצחית בעלת תוקף נצחי, ששום כוח לא יוכל לה, ואין מי שיפריע לה.

וגם כאשר "מפני חטאינו", בגלל העוונות והחטאים שלנו, "גלינו מארצנו", גלינו – בצורה זמנית בלבד – **מארצנו**, הארץ שלנו, שהיתה שלנו וכזו היא לעד, והיא **ארצנו** גם בשעה שגלינו ממנה. ויבוא היום ש"וכפר אדמתו עמו", שהקב"ה יכפר וימחל לנו על חטאינו, ויהודים ישוחררו מהגלות על ידי משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, ויחזרו להתיישב על "אדמתו" בארצנו.

*

בערב יום הכיפורים, הגיעו אלפי יהודים לקבל את פרוסת ה"לעקאח", עוגת דבש מידו הקדושה של הרבי. תורות ארוכים השתרכו בהמתנה לנצל את ההזדמנות המיוחדת הזו, וכתלי מרכזה הראשי של תנועת ליובאוויטש הוסתרו מחמת כמות האנשים האדירה.

תפילות יום כיפור הסתיימו כמנהג ליובאוויטש בשירה אדירה של "מארש נפוליאון", לאחר התקיעה בשופר, שירה שמבטאת את הביטחון בניצחון עם ישראל בימי הדין, להכתב ולהחתם לשנה טובה ומתוקה.

בעת ההתוועדות בין כותלי הסוכה הגדולה שהתקיימה ביומו השני של חג הסוכות, ביאר הרבי שליט"א מספר סוגיות עמוקות בעולמה של תורת החסידות, וכן הרחיב בביאור מספר מנהגים חסידיים הקשורים לחג זה, על פי יסודות ההלכה.

בסיום הדברים, הוסיף הרבי ואמר, שעל אף שעל מצבם של בני ישראל בזמן הגלות כתוב "אני ישנה", הרי המצב האמיתי הוא כהמשך הפסוק "לבי ער", ליבו של כל יהודי ויהודי ער הוא לקב"ה, לתורתו ולמצוותיו, ודבר ודאי הוא שבאם יתדפקו על שערי לבו של כל יהודי באשר הוא, דלתות לבו ייפתחו לרווחה, ובשעה שזוכים לפתוח את חדרי הלב, אצל עצמו ואצל היהודי השני, אזי הקב"ה יפתח לרווחה את הדלתות כפי שהוא יודע לפתוח, עדי נזכה לבניין בית המקדש השלישי בקרוב ממש.

על מנת לקיים את דברי הרבי במילואם, לפתוח את הדלתות ואת הלבבות של כל היהודים, יצאו החסידים בימי החג לברך על ארבעת המינים עם עשרות אלפי יהודים שזוכו במצוות החג. עשרות משלחות מיוחדות של חסידים, יצאו לערים אחרות לקיים מסיבות והתוועדויות של שמחות בית השואבה.

כותב השורות נכח באחד מאותם שמחות בית השואבה, והאזין לתגובה בלתי אופיינית של גביר יהודי יליד ארה"ב, למשמע תיאור אותנטי מפיו של חסיד מבוגר שזה עתה יצא מאחורי מסך הברזל, על הגבורה ההירואית לקיום אורח חיים יהודי, ועל החינוך של הילדים במסירות נפש. למשמע הדברים נפלטה התגובה מפיו "שערותיי סומרות כעורו של ברווז", ומשמעות הדברים היא שהדברים חדרו עמוק לליבו, והרעד מדיבורים אלו חדר מתחת לעור. הדבר התבטא גם בצעד מעשי, כאשר לאחר החג דאג היהודי לרכוש לעצמו זוג תפילין חדשות וטלית מצמר לשימוש יומיומי.

שיאו של חודש תשרי הי' כמובן בימי שמחת תורה במחיצתו של הרבי שליט"א, במהלכם התקיימו שני התוועדויות. בעת ההתוועדות השניי', אמר הרבי מאמר חסידות, ונשא פלפול עמוק בסוגיית נוי סוכה. בחלקה האחר של ההתוועדות עורר הרבי בדברים חריפים יוצאי דופן, על ההנהגה שפשתה בקרב חלק מציבור הנשים, לחקות אופנות רחוב חדשות, ולהתהלך בבגדים קצרים שאינם תואמים את הדת היהודית.

בין הדברים אמר הרבי בצורה ברורה מאוד, שכאשר בת ישראל כשירה יוצאת לרחוב בבגדים בלתי צנועים, הרי היא כמכריזה ואומרת, שדעתה האישית כלפי עצמה היא, שכביכול אין בה מעלה מצד עצמה, לא בשכלה ולא במדותי', עם תכונות הנפש או רגש הלב, ואפילו לא בהארת פנים גרידא. במילא, הברירה היחידה שנותרה לה למשוך את תשומת לב העוברים והשבים, היא להתהלך בפריצות.

נושא נוסף שהעלה הרבי בעת אותה התוועדות, היא התמרדות הנוער היהודי האמריקני. הרבי קרא לנצל את אופי הדרישה של הנוער לשינוי, להביא לשינוי אמיתי ביחס של דור ההורים והמבוגרים לחינוך יהודי, ולהפסיק את הנוהג להתבייש בזהות היהודית, הבעי' המזוהה כתופעה מוכרת בקרב דור המהגרים היהודיים לארצות הברית. שהנוער לא יסתיר עוד את הזהות היהודית, אלא יציג אותה באופן גלוי ובתוקף המתאים, ושהדבר יבוא לידי ביטוי באופנים שונים כך שיראו שהם גאים בתורה ובמצוות.

לאחר ברכת המזון, תפלת ערבית והבדלה, נוצרו שורות ארוכות של מאות חסידים ליטול כוס של ברכה מהרבי, תוך שהקהל מסביב מלווה את המעמד בשירה של ניגונים חסידיים שמחים. לפנות בוקר, הסתיים המעמד והרבי יצא מבית הכנסת לחדרו, כשהחסידים מלווים אותו בריקודים סוערים.

לזכות

החתן הת' **יהושע העשיל** והכלה מרת **חי' מושקא** שיחיו

צייטלין

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

בדר"ח מרחשון, ה'תשע"ז

❁

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

מרת **איטה רות** שתחי' **צייטלין**

הרה"ת ר' **ישראל שמעון** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **קלמנסון**

ולזכות זקניהם שיחיו

הרה"ת ר' **מרדכי צבי** וזוגתו מרת **מרים רבקה** שיחיו **גרינוולד**

מרת **רבקה** שתחי' **צייטלין**

הרה"ח ר' **אברהם יצחק** וזוגתו מרת **שרה רבקה** שיחיו **ששונקין**

❖ ❖ ❖

ולעילוי נשמת אבי החתן

הרה"ת ר' **אהרן אליעזר** בהרה"ח ר' **יהושע העשיל** ע"ה

צייטלין

נפטר ב' מרחשון ה'תשע"ז